

Svar på den Gröna fullmäktigegruppens och 9 andra ledamöters motion om att spara energi – vi sparar energi och stödjer energifronten mot Rysslands förvaltning

VD/3873/00.02.00.03/2022

TeA/HW/JV/JVÄ/PW/VH/KW

De Grönas fullmäktigegrupp och 9 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Energibesparing och energieffektivitet har länge eftersträvats på ekologiska och ekonomiska grunder. Dessa grunder är starkare än någonsin, men nu förstärks frågans betydelse i och med Rysslands anfall mot Ukraina: Rysslands inkomster från energiförsäljning bör minimeras snabbt. Å andra sidan finns det farhågor om att priserna på energiprodukter, bl.a. bränslen och el, fortsätter att öka och till och med leda till en energikris.

Vi som undertecknat denna motion föreslår att Vanda inleder eller förstärker åtgärder för att minska energiförbrukningen ur ett omedelbart tidsperspektiv som sträcker sig fram till nästa vinter.

Ett stort antal åtgärder för att förbättra energieffektiviteten har räknats upp i Vägkartan för resurssmårhet. Rekommendationer för den nuvarande undantagssituationen har publicerats av bl.a. det internationella energirådet IEA och Sitra (se källor). Vanda stad har anledning att utvärdera de föreslagna åtgärdsrekommendationerna. Praktiska åtgärder som skulle kunna vidtas med anledning av den nuvarande situationen är till exempel:

- Sänka värmen i stadens fastigheter.
- Minska eller omprogrammera belysningen både i fastigheter och utomhus.
- Föra kampanjer för att göra kollektivtrafiken mer attraktiv.
- Se över möjligheterna att omprioritera energirenoveringar i reparationsbyggandets arbets- och planeringsprogram.
- Se över möjligheterna att omprioritera infrastrukturprojekt som stödjer förändringar i färdsmåten (t.ex. cykelvägar och cykelparkeringar) i arbets- och planeringsprogrammen för gator och parker.
- Genom information uppmuntra Vandaborna till energitalkon på eget initiativ.
- Identifiera risken att hamna i en djupare energikris och fundera på vad det skulle innebära för Vanda ifall krisen blir verklig.

Vanda kan genom sina egna åtgärder själv spara pengar, men en lika viktig aspekt är att tänka på global solidaritet. Om alla agerar kommer energipristopporna att bli lägre och leda till mindre problem överallt, också för Vandaborna.”

Stadsfullmäktige 28.03.2022 § 17

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande i sitt svar:

Ansvar för planeringen av kollektivtrafiken i Vanda innehas av Samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT), som också sörjer för all passagerarinformation och marknadsföring inom kollektivtrafiken och ordnar olika kampanjer, som till exempel en försöksvecka för nya kunder. Vanda stad igen utvecklar förhållandena för kollektivtrafiken inom stadsmiljön (t. ex. hållplatser och trafikljus som ger företräde) och inverkar därigenom för sin del på hur lockande kollektivtrafiken är. Vanda stad informerar på sin sida om HRT:s kampanjer och andra aktuella planer i sina egna kanaler.

Vanda främjar hållbar rörlighet på många sätt och försöker sålunda påverka fördelningen mellan olika färdstätt. Cykeltrafiken främjas genom att förbättra förbindelserna utgående från det nätverk som är målsättningen och med de medel som reserverats för att främja cykeltrafiken och i anslutning till andra projekt. Som bäst sker till exempel ett stegvist förverkligande av de banor som angetts i den nya generalplanen och i målnätverket för cykeltrafiken. Om man beslutar sig för att förverkliga Vandasplanen så skulle det på sin sida också betyda att cykelnätverket förbättrades betydligt utmed spårvägens rutt. Antalet cykelparkeringar utökas och förbättras också. Under år 2022 förverkligas cirka 1 000 nya cykelparkeringsplatser med ordentliga ställningar där man kan låsa fast cykelstommen i Vandas allmänna områden och planer om att utöka antalet cykelparkeringar görs också upp för de kommande åren. Att öka andelen cykelåkning på vintern förutsätter förutom att underhållet av lederna för gång- och cykeltrafik effektiviseras, också högklassiga cykelparkeringutrymmen och sociala utrymmen i anslutning till stadens och privata aktörers verksamhetslokaler. Att öka antalet cykelvägar snabbt är i praktiken omöjligt, eftersom planerings- och byggnadsprocesserna tar minst ett par år.

Stadsfullmäktige godkände uppdateringen av Vägkartan för resurssmårhet 28.2.2022. Enligt den och stadsstrategin är Vanda klimatneutralt år 2030, vilket förutsätter ökad energieffektivitet i alla fastigheter inom stadens område och i all rörlighet. Utsläppen minskas genom att öka den lokala förnybara energin och utnyttja spillenergi, energirenoveringar utförs och främjas. Enligt scenariot för klimatneutralitet bör den specifika värmeförbrukningen (kWh(m²/a)) minska från år 2020 till år 2030 med minst 21 procent i bostadshus och med 19 procent i övriga byggnader. Uppmärksamhet bör särskilt fästas vid främjandet av husbolagens energirenoveringar i samarbete med Klimatinfo, Motiva och grannkommunerna.

Stadens verksamhetslokaler planeras, byggs och upprätthålls genom att följa de lagar och allmänna anvisningar som gäller byggande och fastighetshållning. Stadens egna planeringsanvisningar kompletteras av Finlands byggbestämmelsesamling, RT- kortisto samt RYL- och RIL- dokumenten. Enligt dessa kompletterande anvisningar byggs verksamhetslokaler hållbart och bestämmelserna görs energieffektivare genom att man följer principerna i vägkartan för resurssmårhet. Energieffektiviteten i existerande byggnader förbättras systematiskt i enlighet med de åtgärder som anges i vägkartans genomförandeplan och inom ramen för resurserna. Tekniska system planeras, byggs och regleras på det sätt som förhållandena kräver.

Som mål för inomhustemperaturerna i verksamhetslokaler har man valt inomhusluftsklass S2. Utanför uppvärmningsperioden kan inomhustemperaturen överstiga kravet på S2, eftersom daghems- och undervisningslokaler inte utrustas med kylsystem, förutom om lokalerna kräver kylning av hälso- eller säkerhetsskäl. Värmebelastningens effekter minskas med konstruktionsmässiga metoder. I praktiken försöker man hålla inomhustemperaturerna inom referensvärdenas gränser utan för mycket uppvärmning eller maskinell kylning.

Målet för belysningen i verksamhetslokalerna överensstämmer med standarden SFS-EN 12464-1 (Ljus och belysning, Belysning på arbetsplatser, Del 1: Belysning på arbetsplatser inomhus). Målsättningen vid valet av lampor och styrningen av dessa är optimal energieffektivitet. Belysningen i verksamhetslokaler planeras och förverkligas enligt behov och styrs på ett sätt som sparar energi. Styrningarna av belysningen förverkligas genom att tillämpa bland annat fastighetsautomationens tidsstyrningar, ljussensorer, närvarodetektorer och en förnuftig belysningsgruppering. Lamporna placeras så att ljuset kommer till det ställe där det behövs och med en den ljusstyrka som är nödvändig.

Arbetsprogrammet för reparationsbyggande innehåller sådana projekt som är nödvändiga med tanke på byggnadens bevarande och verksamhetens fortsättning, vilka prioriteras varje år. Inom ramen har man också lyckats reservera anslag (1 milj. €/år) för energieffektivitetsåtgärder i de byggnader som underhålls, vilka bland annat har använts till att förnya uppvärmningssystem samt inomhus- och utomhusbelysning. Andra begränsande faktorer för åtgärder förutom anslaget är de egna resurserna för underhåll och byggande samt lämpliga tidpunkter med tanke på verksamheten vid objektet, det vill säga närmast semesterperioderna.

I motionen föreslogs det att man genom information ska sporra Vandaborna till egna energitalkon. Staden har inga egna resurser för information om energieffektivitet till stadsborna, eftersom resurserna för energirådgivning i huvudstadsregionens städer har koncentrerats till HRM:s Klimatinfo för energiinformation i hela huvudstadsregionen. Staden finansierar å sin sida dess verksamhet via HRM:s kommunandel. I praktiken är det ett team på tre personer som svarar för energirådgivningen för en miljon invånare. Arbetet utförs bland annat via sociala medier och kampanjer samt genom projekt med extern finansiering. Byggnadstillsynen ger inom ramen för sina resurser föregripande rådgivning när det gäller energieffektivitet vid byggande. Klimatinformation ges också via stadens webbsidor, men där har man inte ansett det vara förnuftigt att samla några energibesparingstips, eftersom sådana finns på HRM:s webbsidor.

Informationen och engagerandet av invånarna har tidigare utvecklats via extern finansiering. Projektet Taloyhtiöt energiatehokkaiksi alueellisella yhteistyöllä som genomfördes under åren 2020–2021 finansierades av miljöministeriet. Det genomfördes tillsammans med Esbo och Helsingfors. I projektet bildades husbolagsklubbar i Björkby och Myrbacka i Vanda. Staden har ansökt om fortsatt finansiering av miljöministeriet. Om finansiering erhålls, kan man genom att förverkliga klubbverksamheten i dessa områden utveckla en graderbar verksamhetsmodell för husbolagens samarbete och energirådgivning i områdena, som knyter invånarna närmare samman till att utgöra en del av stadens klimatåtgärder och åtgärder för cirkulär ekonomi samt erbjuder företag i branschen en lockande utgångspunkt för att utveckla affärsverksamhetsmodeller i anslutning till husbolagens energiomvälvning. Samtidigt skapas en handlingsmodell för Vanda/samarbetsmodell för att främja invånarnas åtgärder vad gäller klimatet och den cirkulära ekonomin även i en mer omfattande utsträckning än via klubbarna.

Inom gatubelysningen går det inte att spara energi genom snabba åtgärder utan att den trygghetskänsla som kommuninvånarna känner samtidigt försvagas. All energisparande teknik är i användning i den omfattning som den har funnits och kan tas i bruk. En så effektiv energianvändning som möjligt styr verksamheten oberoende av energipriset. Om man blir tvungen att spara energi måste de nuvarande brinntiderna för belysningen förkortas.

Gatubelysningen styrs utgående från mätningen av ljusstyrkan. Belysningen tänds då ljusets styrka sjunker under 15 lux (lx) och släcks då ljusstyrkan stiger över 15 lux (lx). Som exempel släcktes belysningen 1.6.2022 kl. 03:50 och tändes kl. 23:05. Då belysningen är på i alla lampor där det är

tekniskt möjligt, dämpas belysningen under natten, vilket betyder att belysningsnivån sjunker till hälften kl. 00:00–04:00. Dessa lampor utgör cirka hälften (omkring 22 000) av alla lampor.

Både i stadens egna anskaffningar av materiel och i transportservicens upphandlingar rekommenderas så miljövänliga fordon och anläggningar som möjligt. Staden har också förbundit sig till avtalet gröna given (Green Deal) för utsläppsfria byggarbetsplatser. Det att fordonsbeståndet elektrifieras under de närmaste åren samtidigt som efterfrågan och utbudet på materielen ökar, innebär att beroendet av fossila bränslen kommer att minska. År 2018 övergick staden till att använda biodiesel i sina tunga fordon, vilkens andel i dag är cirka 40 % (ca 200 000 l) av den diesel som staden använder. Utökningen av andelen försvåras närmast av tillgången på bränsle och antalet distributionsställen. I stadens gasbilar används biogas som producerats i Finland och enligt de utredningar som gjorts av Serviceenheten för upphandlingar har stadens leverantörer av smörjmedel och bränsle inga kopplingar till Ryssland.

Från början av år 2023 levereras den elenergi som staden behöver av den konkurrensutsatta elleverantören Oy Herrfors Ab, som inte är beroende av Ryssland. Företaget har optimerat sin elförsäljning och elproduktion separat, vilket betyder att de säljer all den el som de producerar till de nordiska elmarknaderna och köper på motsvarande sätt den el som sålts till resten av kunderna från elmarknaderna. Oy Herrfors Ab håller kraftigt på att öka den andel som kommer från förnybara energikällor i sin elproduktion, så att vindkraftens andel skulle vara cirka 40 % år 2023.

Energibesparing och energieffektivitet har redan länge hört till kärnan i stadens egna verksamhet och läget befinner sig i dag på en åtminstone nöjaktig nivå. Före utgången av nästa vinter kan det inte vidtas någon ny åtgärd av betydelse eller serie av åtgärder för att förbättra situationen.

Stadsstyrelsen 20.6.2022 § 20

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Styrelsen beslutar att

- a) ge gröna fullmäktigegruppen och de nio andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet förslaget, och att
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att återremittera ärendet för beredning.

Stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande i sitt svar:

Vanda stads har redan länge systematiskt sparat energi i sina egna fastigheter, såsom skolor, bibliotek och kontorsbyggnader och har förbundit sig till Kommunernas energieffektivitetsavtal (KETS), genom vilket man strävar efter att förbättra energieffektiviteten i stadens offentliga byggnadsbestånd och minska energianvändningen. I det ingår också åtgärder som anknyter sig till ökningen av användningen av förnybar energi.

Staden utredde genast efter att den ryska invasionen inleddes vårvintern 2022, att den inte på något sätt är beroende av den energi som importeras från Ryssland. Staden och dess koncernbolag har länge

fungerat energieffektivt och priset på den energi som staden köper är tills vidare rimligt tack vare de fixeringar av energipriset som gjorts under tidigare år.

Vanda stad har beslutat att i oktober 2022 grunda en situationsgrupp för energiförbrukningen på stadsnivå, som följer den riksomfattande situationen och bereder förslag till beslut för behöriga organ genom styrning av stadens ledningsgrupp. Arbetsgruppen utarbetar också en plan, enligt vilken Vanda förbereder sig inför eventuella elavbrott under den kommande vintern, om Vanda Energi utgående från Finngrids styrning måste begränsa den regionala energitillgången under förbrukningstopparna under vintern.

En del stora städer har redan fattat eller håller på att fatta beslut om sina egna energisparande åtgärder. Sådana är t.ex. sänkning av inomhustemperaturerna i fastigheter 1–2 °C samt optimering av ventilationen genom användning av bl.a. byggnadsautomationssystem (i Vanda 50 skolor och 150 daghem) med fjärrstyrning, förkortning av utomhusbelysningens belysningstider (i Vanda i genomsnitt 3 860 h/a), strängare begränsning av uppvärmningen eller frysningen av utomhusplanerna enligt den temperatur som råder, senareläggning av snöläggningen eller gradvis uppvärmning av simhallarnas bastur. Var och en av dessa åtgärder inverkar negativt på bl.a. kommuninvånarnas säkerhet, trivsel eller motionsmöjligheter. De största energibesparingarna uppnås genom att sänka temperaturen i bostäder och servicebyggnader till den nedre gränsen enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning (rumsluftens temperatur under uppvärmningsperioden + 20 °C – + 26 °C, förordningen om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen m.m. 545/2015 § 8). Å andra sidan omfattas en stor del av fastigheten redan av fjärrvärme och i Vanda finns det inga problem med tillgången på fjärrvärme och inte ens kännbara tryck på priset.

För de närmaste åren har man planerat energibesparingsåtgärder som kräver investeringar, såsom att utrusta varje nybyggnad med ett solel- eller jordvärmesystem. Dessa system utvidgas och installeras i gamla fastigheter i mån av möjlighet. Beroendet av fossil energi minskas genom att man upphör med oljeuppvärmningen före årsskiftet 2023/2024. Nästan 50% av alla lampor i verksamhetslokaler har redan förnyats till LED-lampor och alla nya objekt utrustas enbart med LED-lampor. På motsvarande sätt byts årligen 1 000 ljuspunkter ut mot LED-lampor i utomhusbelysningen på gatorna. Antalet lampor som byts kan uppskattningsvis fördubblas med beaktande av bland annat tillgången på tillbehör, men det kräver mer anslag.

Stadsstyrelsen godkände vid sitt sammanträde 6.6.2022 § 24 ett strategiskt partnerskapsavtal mellan Vanda stad och Vanda Energi Ab. Avtalsparternas mål är att tillsammans fördomsfritt främja koldioxidneutrala energilösningar för uppvärmning och kylning av byggnader, utveckla nya innovativa sätt att minska energiförbrukningen och producera energitjänster på ett hållbart sätt. Som exempel på energilösningar kan nämnas utnyttjande av solenergi, energilagring, lösningar för förbrukning, reserver och efterfrågefleksibilitet inom fjärrvärme, utnyttjande av spillvärme i områdets fjärrvärme, ökning av lösningar för cirkulär ekonomi och regionala energilösningar t.ex. separata lågvärmenät i s.k. Greenfield-projekt. Fördelarna med partnerskapsavtalet kommer att konkretiseras under de närmaste åren bland annat i Elmo och Håkansböle idrottsparkers i energiintensiva projekt, då Vanda Energis bästa energikunnande blir tillgängligt för staden.

Motiva inleder kampanjen "Snäppet svalare" 10.10.2022. Staden deltar i Motivias energisparvecka som inleds 10.10.2022 med en synlig kampanj som genomförs tillsammans med Vanda Energi. Under hösten förmedlar och förstärker Vanda stad kampanjens budskap i sin egen information, som riktas till både stadens egen personal och kommuninvånarna, bland annat via Invånartidningen. I förankringen av informationen om energisparande för personalen och skolorna utnyttjas också vårt fungerande nätverk

av ekostödpersoner. Av koncernbolagen har åtminstone VAV för avsikt att utnyttja allmänt material i sin egen information till invånarna.

Energisparande åtgärder kommer att genomföras i enlighet med energisparprogrammet som blir färdigt i början av november 2022.

Stadsstyrelsen 01.11.2022 § 15

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Styrelsen beslutar att

- a) ge gröna fullmäktigegruppen och de nio andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och att
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Det antecknades att biträdande stadsdirektören kompletterade sitt förslag genom att *lägga till* följande i slutet av svaret:

"Energisparande åtgärder kommer att genomföras i enlighet med energisparprogrammet som blir färdigt i början av november 2022."

Beslut:

Det kompletterade förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 19.12.2022 § 20

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Den Gröna fullmäktigegruppens och 9 andra ledamöters undertecknade motion om att spara energi – vi sparar energi och stödjer energifronten mot Rysslands förvaltning

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Henry Westlin, stadsingenjör, tfn 0400 417 436, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)